

MEIE MATS

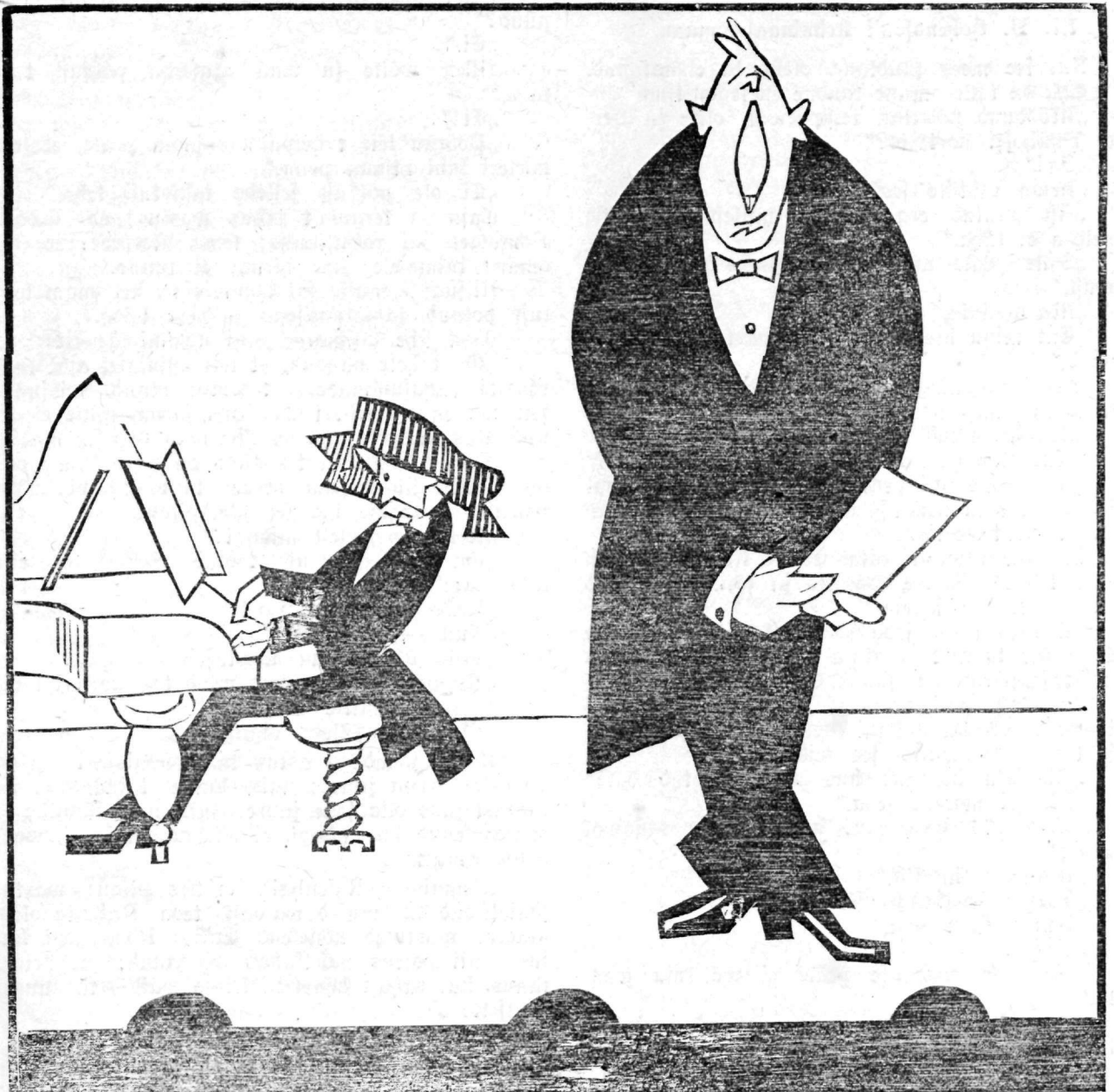
NR. 24

1921

Tallinn, Harju t. 45
Ilmub 2 korda kuus

19 aastakäik September, 3,
Üksik nr. 10 marka

Shaljapin laulab näljahädaliste heaks.
(Ajalehest.)

NALJAKISA.

Tellimise hind:

1 kuu — postiga 35 mk.

1 " — postiga 33 "

Wäljamaale 70 mk. kuus

Kuulut. hind 20 mk. rida

MEIE MATS**Erapooletu nalja ja pilkeleht
Ilmub 2 korda kuus. XIX a.****Toimetus ja talitus: Harju t. 45
Tallinnas****Colmetaja kõnetunnid iga teisipäew
ja reede kella 11—2 l.****Wastuwõetud kaastõde eest
maksetakse ajakohane tasu****Tarwitamata jäänud kirjatõid
tagasi ei saadeta****Saadetawatel kirjatõudel peab
saatja täielik aadress olema****Waikiwad seinad.**

M. B. Höhenofen'i kriminaal-romaan.

Kui see mees süüdlane, oleks ta ehmatanud. Ehk on talle omane raudne enesewalitsus.

„Möödunud nädalal, teisipäewal, olite ju Herbert Dnykhoffi korteris?“

„Ja!“

„Mida tahsite sealt?“

„Ahi puutub eraasjadesse, millest ma mitte kõneleda ei taha.“

„Selle peale waatamata tahaks ma kindlat seletust.“

„Ma waikin.“

„Ent minu ülesanne jaoks wastuse läbi kergendud.“

Ewald Romingen kehitas ükskõiksest õigu, kuulas nõudmise ära ja küsis siis:

„Soowite nüüd weel midagi?“

„Kus olite sel õöl, kui kuritöö korda saadeti?“

Hääl kajas kui pealekaebtus; seda komisjar tahkiski, et oma wastase ülewaspidamist weel terawamalt kontrollleerida.

Ja esimest korda näitas Ewald Romingen muutust, tema otfaesine tõmbles ja sõrmed haarasid tooli seljataguse järele.

„Kuidas pean seda küsimust mõistma? See pole enam tunnistust ohjaja hääl. Kui see ainult tunnistuse pärast on, siis ütlen ma: Mul ei olnud mõrtsukatööst kuni tänini sugugi aimu; olin reisu; nii ei ole ka midagi ütelda, mis asjale selgust tooks. Rahustab see teid?“

„Ei. Ma kordan: kus olite nimetud õöl?“

„Ma ei mäleta seda.“

„Teid olla hommikul kella 4 aeg tänawal nähtud.“

„Wäga wõimalik.“

„Samal hommikul jõitsite ära.“

„Ja! Sõitsin ära.“

„Kuhu?“

„Ka selle küsimuse peale ei wõi ma wastata.“

„Ka siis mitte, kui teile seletama pean, et niisugune ülewaspidamine teile mittesoowitawaid tagajärgi toob?“

„Nüüd mõistan teid. Teie tulite minu mitte kui tunnistaja juure, waid teie nõuate ülestunnistust süüaluselt.“

Kommissjar noogutas pead:

„Ja! See on minu ülesanne. Wastate teie nüüd?“

„Ei.“

„Weie wõite ju oma ärasõidu põhjust teatada?“

„Ei!“

„Pöoran teie tähelepanu asjaolu peale, et teie korteri läbi otsima pean.“

„Ei ole põhjust selleks takistusi teha.“

Tasa ja terawalt kõlbas wastus; ent Ewald Romingen jäi rahulikuks; tema ülespidamine oli omane inimesele, kes hirmu ei tunne.

Niisuguse mulje sai komisjar, kel enam lootust polnud läbiotsimisega midagi leida.

Weel ühe küsimuse pani komisjar ette:

„On tähele pandud, et teil wiimasel ajal juuremate rahajummadega tegemist olnud, misjuuresid teil enne Herbert Dnykhoffi surma mitte ei olnud. Kus ja kelle läbi omasite need rahajummad?“

Esimest korda kattis küsitawa põski tume puna; äkilise liigutusega kargas ta toolilt, nii wälje walitses ta enese üle sel silmapilgul.

„Kes teab sellest midagi?“

„On tähelepanekuid tehtud. Sellest on teile wist küll!“

„Raha tõin reisu pealt.“

„Kust — ja kellelt?“

„Selle üle loobun wastusest.“

„Nii pean teid paluma mind teie korteri läbiotsimise juures mitte takistada.“

„Mul pole selleks õigust.“

Nende sõnadega astus ta, komisjarile selga pöörates, akna juure; näis, kui ei tahtnud ta ise tunnistajaks olla selle juures, mis nüüd sünnib; ta ei kõnelenud ka midagi, ei seletanud midagi, waid ootas ainult.

Kommissjar Rosenhain kahtles pilgu; wastu-waidlewad tundmused waldasid teda. Rahulik olek, kindlad wastused kõnelesid Ewald Romingeni kasuks; nii poleks mõrtsukas wistanud; ent äratus ilmus, kui rahast kõneleti. Miks waikis ta kangekaelselt?

Oli see punkt, mis teda üles andis?

Ja mikis waikis ta põhjuseid üles andmast, ärasõidu ja külaskäigu üle Herbert Dnykhoffi pool?

Sellele wastu kõneles aga külm rahu, mida Romingen läbiotsimise ajal üles näitas.

Kui ka läbiotsimine selgitust ei toonud, mis pidi komisjar siis peale hakkama?

Masintlikult ja harjunud viisil algas ta läbiotsimist; peaaegu ükskõiksest toimetas ta seda, sest waewalt lootis ta mingisugusi jälgi leida. Kõige pealt otsis ta riidekapi läbi, sealt ei leidnud ta midagi; siis kummardas ta ent laekade üle, kus pesu sees oli.

Ainult pesu; ükskõiksest tõstis ta nad välja. Ent siis haaras ta äkitselt sügawamalt, särkide wahelt läikis midagi.

Kuld nõelake oli see, mis enesest kõwerat saphierkiwi kinnihoidwat linnuküünt kujutas; see oli täiesti omlapärane ehteasi. Ta oli samakujuline, nagu feda tapetu perenaine kirjeldanud ja mis ühes rahaga tapetu korterist kadunud oli.

See oli tapetu nõel.

Komisjar imestas.

„See nõel on wististi teie omadus?“

Ewald Romingen pööras end ümber ja silmas küsija käes kuldnõela; siis raputas ta pead:

„Ei! See pole minu omandus.“

„Leidsin selle teie pesu hulgast.“

„Minu pesu hulgast? Seda ma ei mõista, kuidas see sinna sattunud.“

Oli see tõde? Wõi aimas Ewald Romingen juba esimesel silmapilgul hädadohtu? Tahtis ta end kaitsta? Mõistis ta end niisõrd walitseda?

„Leidsin selle särkide wahelt.“

„Minu abil pole ta sinna sattunud.“

„Ent arusaamata on see siiski, sest see nõel on tapetu omandus ja tapmisepäewast saadik kadunud.“

„See — see nõel?“

„Seekord wäriks ta hääl.“

„Ja! Ja millega seletate selle nõela siisaamist?“

„Seda — feda ma ei wõi. Ma pole feda nõela kunagi näinud.“

„Tohin ma teie kirjataskut läbi waadata?“

Sõnalaulumata ulatas küsitaw selle.

Ja komisjar leidis sealt kureteistkümmet tuhande marga wäärtuses pangapiletisi.

Selle ehteasja leid õigustab mind küsima: kuidas omasite need rahajummad?“

„Ma ei wõi feda ütelda.“

„Teie ei tahja mitte?“

„Ei!“

Ainult silmapilgu kahtles ta; nõel andis ka rahale teise tähenduse.

„Kordan weel, waikimine praeguses seisukorras wõib teile halbu tagajärgi tuua.“

Ent Ewald Romingen jäi kindlaks.

„Ma ei wõi mitte wastata?“

„Ja nõel?“

„Sellest ei tea mina midagi.“

„Siis ei jää mul muud üle. Mul on käsk teid kui Herbert Dykshoffi tapmises kahtlustatawat isikut wangistada ja palun teid wastuhakkamata mulle järgneda.“

Ewald Romingen kehitas õlgu ja rahulikult waatas ta pealt, kuidas komisjar läbiotsimist jatkas.

X.

Ärgates ei suutnud Liza enesele seletada, mis temaga juhtunud; ei teadnud ka, kui kaua ta meelemärkujeta olnud, oli möödunud weerand wõi pool tundi?

Imestusega tunnistasid ta pilgud ümbrust. Pilgud langesid ümbrikust wäljakukkunud pangatähtede ja raha peale. Raha? Müüd wast tulid talle möödunud minutite üleelanised meele.

Ewald Romingen oli raha ja kirja saatja. Wiimase tõstis ta maast ja luges selle weel kord läbi.

Ent teist ei wõinud ta ridadest aru saada, ta kirjutas ülestunnistamisest, ohwrist ja raskest sammust, mida astudes ta terwet oma tahtejõudu pidanud kasutama; ta tuletas meele wannet, et Herbert Dykshoff enam ei ilmu.

Wõitid need read muud olla kui kuritöö tunnustused?

Ja raha? Selle küljes kleebis kuritöö weri. Kuidas wõis Ewald Romingen temale niisugust raha saata?

Ei, see pole võimalik!

Ta kartis mõistuse kaotamist. Mõte, et Romingen kurjategija, oli wõõrastaw, kuidagi ei suutnud ta feda uskuda.

Ei!

Kindel oli, et keegi teine mõrtsukas oli; ta ei kahelnud selle mõtte tõsiduses pilkugi.

Ta kummardas, korjas raha, kirja ja aetas nad tagasi sinihalli ümbrikku.

Siin pidi eksitus, arusaamatus osema.

Raha peab Ewald Romingen tagasi saama, kuigi kõik ümberlikataw, uskumatu, kuidas wõis ta raha saata? Kust wõitis ta selle raha?

See jäi Lizale mõistatusjeks.

Ta otsus oli kindel. Weel täna pidi see mõistatus selgitud saama, pilkugi ei tohtinud ta wiivitada. Ent ta ei tohtinud isa tagasitulekuni kodunt lahkuda. Alles õhtul wõis ta Ewald Romingeni üles otsida.

Oli juba hilja ja kaunis pime, kui ta wiimaks Wohlerti tänavale jõudis.

Ta ei mõelnud selle peale, et wiisakuseta on nii hilisel õhtutunnil meesterahwast üles otsida; ta wõis ju perenaise kaudu teda välja kutsuda ja siis wõis Romingen tänaval jalutades seletust anda.

Wast oli Liza ülekohtuselt mõelnud?

Ent see iseäralik kiri, sõnad: ohwer ja ülestunnistamine?

See oli, mis teda rahutuks tegi.

Kui ta just otsitawa maja uksest sisse astuda tahtis, ilmus ukse läwete inimkogu.

Laterna walguses tundis Liza tulijas Ewald Romingeni.

Ta käsi, mille sõrmede wahel lebas mõistatusline ümbrik, wäriks. Ta silmas ainult Ewald

Romingeni, ega näinudki, et temale veel keegi teine järgnes.

Esimisel silmapilgul tundis Romingen Lisa ära; näis, kui püüaks ta sellest kokkupuutumisest eemale hoida.

Kuid juba oli hilja.

„Ewald!“

„Lisa!“

Lisa oli erutud, ta tundis pihus vaid kirja, ainult see walitses teda ja sellest wõis ta ainult kõneleda:

„Ewald! Siin on sinu raha; ma ei wõi seda enne omada, kui sa ütelnud pole, mil teel selle raha — — —“

Ta waikis kohkumult, silmates teist wõõrustelt tullijat inimekogu.

Ent samal pilgul hüüdis Ewald Romingen kui hoiatades:

„Lisa — homme — teine kord —“

Kuid hoiatus tuli hilja.

Lisa ei wõinud oma kätt enam tagasi tõmmata, sest üks teine, tugewam hoidis teda kinnal.

See polnud mitte Ewald Romingeni, waid komisjar Rosenhaini käsi, kes Lisale nii ootamatult ilmus.

„Teie wabandate, ent see on minu kohus nii talitada, kuidas ma kui inimene mitte talitanud poleks. Kiri peab esialgu minu kätte jääma!“

Nii kiirelt sündis kõik — kiri kadus sõrmede wahelt (... sõnad; ehmatanult taganes Lisa paar samm, tardumult enese ette wahtima jäädes.

Ta ei mõistnud, mida see kõik tähendas.

Nüüd nägi ta, kuidas Ewald Romingen komisjari käe järele haaras, kuid wiimase poolt eemale tõugati.

„See on erakiri —“

„Minu kohus nõuab selle kirja läbiwaatamist.“

„Minu mõrvoja kirja...“

„Ta kõneles rahast ja tunnistusest! Ma annan kirja tagasi, kui selle sisuga tutvunenud olen.“

Lisa kuulis küll sõnu, ent kuidagi ei mõistnud ta nende wahel sidet luua. Ta tundis waid pöörast hirmu, aimas, et ta suure rumaluse korda saanud, mida Ewald Romingen weel parandada püüdis.

Ja wõõras!

Arglikult astus ta lähemale:

„See on minu kiri — minu kiri — ma — ma tahan seda tagasi saada.“

„Homme wõite seda Alexandri tänawal minu töötoast kätte saada; kriminaal-komisjar Rosenhain on minu nimi. Ja kui kirjas peale eraasjade midagi pole, wõite seda ju kuni hamseni rahulikult minule usaldada.“

Ainjad sõnad, mis Lisale meelde jäid, olid: „kriminaal-komisjar Rosenhain“.

Kartus, hirm ja nuure kaswasid ta südames hiiglasteks: Kriminaal-komisjar!

Oli see arwamine siis tõesti tõsi, mida ta nii maha suruda püüdis?

„Ewald!“ karjatas ta, „mida see tähendab?“

Romingen haaras ta käe.

„Lisa, ära kohku! Mind süüdistatakse teos, milles ma süüta olen.“

„Herbert Dykhoff!“ ta karjatas seda mõtlematult. Ainult kartus karjus. Kas see tema süüdi oli, seda Lisa ei teadnud.

Ent komisjar Rosenhain kuulis seda:

„Ja! Tähendab, teie teate sellest midagi?“

Lisa ei kuulnud küsimist, waid haaras Romingeni käe:

„Mis on? Siis kõnese ometi!“

„Olen süüta! Kuigi süüdistusandmed liig pealerõhuvad, olen ma süüta. Sa pead seda uskuma, Lisa!“

Jälle kajas komisjari kindel hääl:

„Ma ei wõi lubada siin mingisugusi läbi-rääkimisi; arwan, et homme minu töötuppa kirja järele ilmute, mis ka tagasi saate, kui seal midagi iseäralikku ei peitu.“

„Kiri — Ewald —“

„Üks arusaamatus, Lisa! Sa pead mind uskuma, mina pole Herbert Dykhoffi mõrtsukas.“ Kõnelejaid ümbritses jalk uudishimulisi.

Komisjar käsutas:

„Nüüd edasi!“

Kindlalt vastas Romingen:

„Ja, ma tulen! Jällenagemiseni, Lisa!“

Sellest leidis ka Lisa wastuse, nende sõnade juures, mis tulid südamest, kadus painaw hirm, lahkus südames pesitsenud kahtlus. Ainult wastata tahtis ta:

„Ja, ja — ma usun sind, Ewald!“

Rahulikult jäi ta feisma, rahulikult jälgiti silmad kahte pimedusesse kaduwat kogu.

Alles koduteel wõis ta järjekindlalt mõelda.

Tema peale tõsteti kaebtus, teda süüdistati ja sellepärast wangistasid teda ametnikud.

Ent ta oli süüta!

Kerge oli Lisal nii mõelda, ta leidis, et see teistiti olla ei wõinudki.

Raha ja kirjaga oli ühenduses arusaamatus. Ewald ütles seda! Ja tema uskus.

Aga kiri! See oli komisjari wõimuses! Kuidas sai tema sellest kirjast ja rahast aru, mis mõtles tema? Kas ei loe tema kirjast ainult süüdistust? Ja tema oli selle kirja ära annud; ta oli, kuigi wastu oma tahtmist, Ewaldile kõige halwemat sünnitanud. Ta oli kirjaga weel rõhutamata süüdistusmaterjaali edasi andnud.

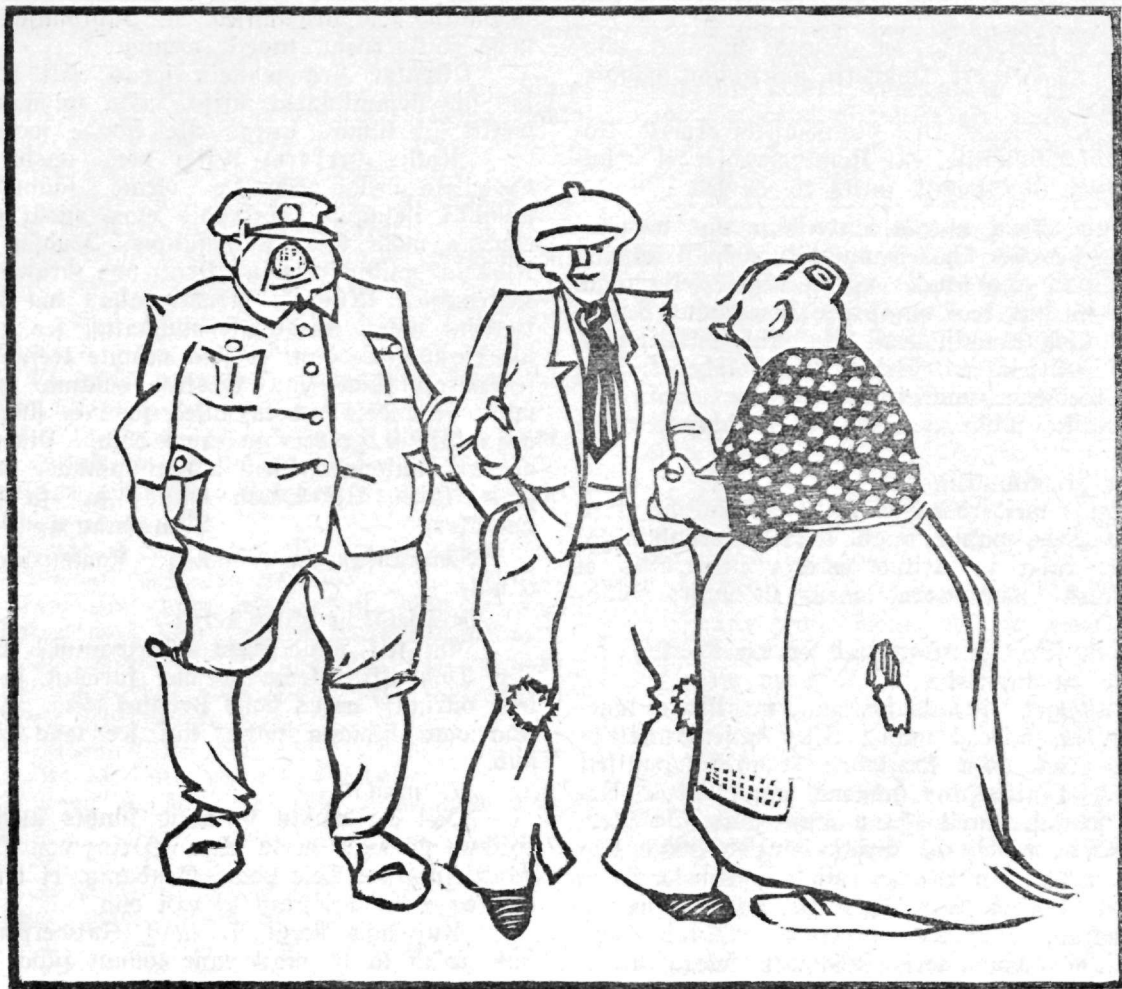
Mis wõis ta nüüd teha? Kui ta Ewaldile kõige halwemat tegi, siis pidi ta seda wiga kuidagi parandama.

Tal oli waid usk!

Ent kas wõis ta ainult usuga kuidagi aidata? See küsimus waldas ta mõtteid.

XI.

„Peaa weel kord rõhutada, et kuldnoelake, mis teie pesu hulgaft leitud, emand Ringstädti tõenduse järgi, tapetu omadus oli. Kuidas saite teie selle nõela omanikuks ja kuidas sattus ta teie pesu hulka?“

(Ajalehest).

„Nojah, armas Juss, katsu siis ikke nende kohtusakstele reaki, et sa sinna keskwangimaia saaks, näe „seitungki“ kirjutab, et seal olla ikke kõige parem... soaje wahetewahel kõdugi käia!”

Terawalt pööras politseiülem küsimusega tema kirjutuslaua juures seisja Romingeni poole.

Küsitawa wäljanägemine näis küll rahutu, kuid rahuline oli antud wastus:

„Ma ei tea seda. Mina pole seda nõela warem näinud, mina pole seda sinna asetanud, kust ta leiti, ega wõi sellepärast ka mingisugust seletust anda.”

„Ja ka selle üle waikite teie, kust selle raha saite?”

„Ja!”

„Ja keeldute ütlemast, kus olite ja miks ära sõitsite?”

„Et raha tuua.”

„Kus kohalt?”

„Seda ma ei ütle!”

„Ja mille eest selle rahasumma saite?”

„Ka selle üle pean waikima.”

„Mida tähendawad teie mõrsja kirjas tähelepantemiseäärt sõnad: „ohwert“ ja „ülestunnistamine?”

„Ma ei wõi seda siin mitte seletada.”

„Miks keeldusite kirja näitamast komisjarile?”

„Sest et see kiri ainult minu mõrsjale määratud oli.”

„Kas mitte sellepärast, et iga teine lugeja sealt kuriteo jälgi leida wõis?” tähendas politseiülem terawalt.

Ewald Romingeni waikis pilgu. Ta huuled olid kahwatud. Siis tegi ta käega eemaletoerjuwa liigutuse ja sõnas:

„Tean, et kiri kahtlustamiseks põhjust annab, ent olen süüta ja liisan juure, et kirjas öeldud sõnadest walesti aru saadud on.”

„Ainult teil on võimalus õiget seletust anda.”

„Ohwert nõudis minult raha omamine.”

„Milles seisis see? Siis öelge ometi, kui wõite, kust selle raha wõtsite ja mida mõista andsite „ülestunnistamise“ all?”

„Ma ei wõi seda.”

„Teie waikite?”

„Ja!“

„Pean tähendama, et olewate andmete põhjal teid kui Herbert Dykhoffi mõrtsukat wangistama pean.“

Sellega lõpetas Dr. Frankenstein Ewald Romingeni ülekuulamise, ent Romingeni see ei kohulanud, weel kindlamalt furus ta huuled.

Politsei ülem ulatas kordnikule uue wangistuse käsu, kes siis ühes wangistatuga toast lahkus.

Maewalt aga langes üks minejat selja taga, kui ühes nurgas tool nagises ja komisjar Rosenhain, kes ülekuulamist pealt kuulanud, püsti tõusis. Kuna ta politseiülemale kirjutuslauale lähenes, selistas see üleolewa naeratusega:

„Kuulsite nüüd ise? Ja, kas kahtlete nüüd weel?“

„Ta jäi rahulikuks.“

„Ainult weiderdamine. Just see näitab, et ta niisuguse tööga walmis saab. Mõtelge ainult kuulde- ja nägelakese, raha ja äritud mõrvoja peale, siis ei kahtle ükski wannatatud mees ütlema: Süüdlane.“

„Ufun seda ka. Aga just see kiri!“

„See on tunnistus.“

„Muidugi! Nii näis see mulle ka. Ma ei luge nud sealt ka midagi muud. Alles hiljem mõtlesin selle üle järele. On loogikata ja psühholoogiliselt ebaustaw, et niisugune inimene, nagu Ewald Romingen, farnase kuritööga walmis saab. Ja üles- tunnistamine, millest ta kirjas kõneleb, võib olla puutub ainult tema mõrvoja, mitte aga meid. Võib olla on see kõik sellega ühenduses, mida ta waikimise- ga katab.“

Politsei ülem naeris kõlawalt, käega kirju- tuslauale liides:

„Teie olete ja jääte phantastiks! Et teile see ligiseisew ja käega katsutaw... liig lihtne näib soowite teie midagi „saladuslikku“. Ei, see on selge süütunnistus. Teie phantaseerimise ma ei usu. Kas polenud teie see, kes kord tapetu pärijate ja elu- kinnituse üle teateid tõi?“

„Ja, muidugi!“

„Sellega tahate muidugi öelda, et kuritöö elu- kinnitamise ja pärijatega seotud oli.“ Komisjari wastust äraootamata tegi politsei ülem järgmise otsuse: „See on samagi põhjendamata, kui see, et teie kahtlusealuses süüat leiata. Pärija on il- munud! Ta on end teadustanud.“

„Pärija? Kes — kes on see?“

„Tapetu wend, kes Lõuna-Ameerikast siia sõit- nud. Ärge andke aga asjata lootustele maad! Ta elab Antwerpenis, ühes waestemajas. Täna toodi mulle Dykhoffile adreseeritud kiri, mida see wend kirjutanud, oma peatset kohalejõudmist teatades; ta ei aimanud, tähendab, weel midagi sellest, mis waheajal juhtunud.“

Luuraw oli komisjari waade kui küsis:

„Tahin ma seda kirja lugeda, isand politsei ülem?“

„Miks ei, ent lugedes leiata kohe, kui wastu-

wõtmatud teie arwanised on. Juhtumisele teatasin kohe Antwerpeni, tapetu wennale.“

Direktor Frankenstein joras akti lehti, ula- tas siis komisjarile kirja, mida wiimane wastu wõttis ja filmad kiirelt üle ridade jooksta lasi:

„Kallis Herbert! Kuigi meie aastate wältel ükssteisele weidi wõõrnaks oleme jäänud, kuna kumbki iselugusis olukordis elas, siiski on minu esimene mõte ikka sinu juures. Jõudsin 7. mail Rioft ja wiibin praegu „Prinz von Oranien“ wõõ- rastemajas. Muidugi mõista tahan ma ka wana Berliini näha, missugusi muudatusi see ajajooksul üle elanud. Loodan, et sina minule teejuhiks oled, sellepärast jään sinu wastust ootama, kas sina minu soowidele wastu tuled ja kas simul selleks aega jatkub ja kus ja mind ootad. Pikemalt kõ- neleme juuisonal. Olen ikkagi pikkade kirjutuste jaoks laisk. Nii wasta mulle „ja“ ja siis otjin sind ülesse. Sinu wana wend Ben.“

Sõnalausumata üliklas komisjar kirja eemale.

Politseiülem küsis kohe:

„On teil nüüd weel eelarwamisi? Teadustin Ben Dykhoffile tema wenna surmast ja palusin teda pärimise asjus kohe Berliini sõtta. Nii wõite teda oma silmaga näha, kui see teile huwi pa- kub.“

„7. mail?“

„Ja! Ja wastu 9. maid sündis kuritegu. 7. mailkuu päewast on ta alles „Prinz von Oranien“ sissekirjutatud. Teie peate tõendama, et temal selle kuriteoga midagi ühist lei wõi olla.“

„Kui aga keegi 7. mail Antwerpenist lah- kub, võib ta 8. mail enne lõunat juba Berliinis olla.“

„No muidugi! Ent kiri tõendab ju kaunis selgelt, et wend sellest kuriteost midagi ei tea.“

Weel mõned tähtsusetu märkused ja komis- jar lahkus.

Elawalt töötasid komisjari mõtted, kui ta politseiülemale töötaast lahkus.

Ikkaagi weel ei leidnud komisjar põhjust, miks pidi Ewald Romingen oma waenlast enne ära kihwitama; farnane tegu nõuab kawakindlat ettewalmistust, ent missugune tähtsus oli Ewald Romingenile seda korda saata. Omas wihas oleks ta waid pea purutsamisega leppinud. Ja teiseks oli Herbert Dykhoff wististi wäga ettewaatlik, et oma waenlastest kihwti wõtta. Ehk küll kindlad andmed puudusid, uskus komisjar siiski, et Ewald Romingen jüüta oli. Cerwe wangisoleku aja on ta end wäga julgelt ja kindlalt ülewal pidanud ja rahulikult jäänud.

Aruaamatuks jäi waid imelik nõela leid.

Ja kiri!

Sama imelik ja wõõrastaw oli tapetu wenna äkiline ilmumine; see wõttis wenna surma läbi järelejäänud raha ja elukinnituse maksu.

Kas ei wõi farnased olud kuriteoga seot olla?

Kiri Antwerpenist oli jälle üheks Romingeni süütause tunnistuseks.

Nii arutades saatis ta telegrammi Antwerpeni „Prinz von Oranien“ wõõrastemajja.

„Mis päewast on Ben Dykhoff teie juures sissekirjutud ja on ta nende paari päewa jooksul kordagi linnast lahkunud?“

Seda tahtis komisjar teada.

Siis wast, kui wastus nende küsimuste peale jaadud, selginesid uued wõimalused.

Wastus pidi hiljem järgmisel päewal tulema, kui see mitte juba õhtul ei tule.

XII.

Määratud tunniajal ilmus Liza Geyer komisjari töötuppa.

Surutud huulil laskus ta end komisjari poolt kättejuhatud toolile, ta näoilme oli kahwatu.

Nagu wiivitades kehitas komisjar õlgu ja sõnas:

„Kirja ei wõi ma teile tagasi anda, see on politseiülema poolt ära wõetud.“

Enne kui komisjar edasi rääkida jõudis, katkestas teda Liza terawa wahelmärkusega:

„Ei oodanudki teist wastust, sest ka minagi ei lugenud kirjast enne muud, kui seda, mis politseiüllem sealst leidis.“

Üllatult tõstis komisjar pead:

„Nii tõendate teiegi süüdistust?“

Julgelt ja kindlalt, täie tahtejõuga wastas

Liza:

„Ja!“

„Ja sellepärast läksite Ewald Romingeni juure, et temalt ülestunnistamist nõuda?“

„Ja!.. Ent nüüd usun teda: tema pole Herbert Dykhoffi surmas süüdlane.“

Õeldud sõnadest kõlas kindel usk.

„Ja kuidas jõudsite niisugusele otsusele?“

Komisjar lootis sellega teadet saada, mis Romingeni süütaust põhjendaks.

Liza Geyer wõis waid wastata.

„Ca ütles seda ja tema ei waleta.“

„See wõib waid teid rahustada, ent kohtul ei ole sellest küll. Kas teil pole aimu sellest, kus Ewald Romingen käis ja mis otstarbel ta nimetud reisu ette wõttis?“

„Ei!“

„Teie ei tea ka mitte, mida ta „ohwriga“ ja „ülestunnistamisega“ üelda tahtis?“

„Ei!“

„Nii ei wõi teie selle mõistatuse selgituseks mingisugusi teateid anda?“

Kolmat korda pidi Liza Geyer sama wastuse andma:

„Ei!“

Nüüd kõneles komisjar juba ärritult:

„Ca keeldub igasugust wastust andmast; ta ei ütle, kus ta oli, kuidas ta raha sai ja mida ta „ülestunnistamise“ all mõtleb.“

Liza ei liigutanud end. Waid elawalt töötasid ta mõtted. Kui komisjar wälkis, küsis ta:

„Mis on see, mis teda kõige rohkem süüdistab?“

„Tema toast pesu hulgast leidsin kuldnoelakeste, mis oma tunnismärkide poolest ühtub nõelaga, mis tapetu omandus ja selle toast peale kuritöö kordasaatmist jäljetult kadunud. Ja selle nõela kohta ei wõi ta mingisugust seletust anda.“

„Mis ta ütleb?“

„Midagi! Ta ei tea sellest midagi.“

„Ja mis on weel, mis teda süüdlasena näitab?“ Siis lisas ta juure: „Mina olin ju see, kes teda hädasse tõukas. Kes peab teda nüüd aitama, kui mitte mina seda ei katjaks? Ma poleks tohtinud kahelda, ka kirja juures mitte.“

„Ma tahaks teid aidata, mul on peaaegu julgus uskuda, et ta süüta, ent siis peate mulle ütleva kõik, mis teie teate ja mis teid tema süütause juures kahtlema sundis.“

„Teie — tahate mind aidata?“

„Ja, sest ka minule näib mõnigi asi selles loos imelikuna. On ta teile kõnelema kihwtist? Wõi oli tal seda?“

„Sellest ei tea mina midagi.“

„Siis wõin loota, et teie mind täiesti usaldate. See tasandab teed.“

Liza wastas:

„Ja, ma tahan. Usun, et see temale kõige parem on.“

Ta kõneles, kuidas tema isa Dykhoffi wõlg-laseks jäänud, kuidas see ikka uusi ja uusi wekslid omas, mille pealt ta lubamata suuri kasusi nõudis. Ei wõtkinud ka sellest, kuidas Dykhoff, nende häda kasutades, wägise tema kätt nõudis, mida tema aga tagasi lükkas, sest et ta Ewald Romingeni armastas. Ta jutustas, kuidas ta Romingenile oma häda kurtanud, kuidas wiimane teisi päewal enne kuritegu Dykhoffilt wõla tasumise tähtaja pikendust nõudis, kuidas aga wiimane teda pilgetega uksest wälja ajanud. Sellele järgnes raskem tunnistus, kuidas ühel pealelõunal, enne kuriteo päewa, Herbert Romingeniga kokku puutunud, kuidas wiimane tütuse andnud Dykhoffi sundida, et see oma nõudinistega enam ei eline. Ta ei jätanud midagi kõnelemata, kirjast saadik, millega ta raha sai.

Järgneb.

—o—

Wanamehete.

Oi wanamees! Kui samblaõlekatus hall watt su wiisat üle küürus piha, et katta sinist soonlist, kortjund liha, mis waewast wintfutet, mis mustaks põlend patus.

Ma tean, full' walus noori hoolimatus su kustuw film ei awalda saa wiha; ja mahlast kuiw, sul kustund iha, sind ihkab kääbas, kutsjub ammu matus.

Wõib olla — mõistad rasket elutõtt, nüüd kui ei jõua tõsta enam kätt, ei jõua pöördä silmi taewa poole...

Uut elu puhuda kes saab su sisse? Sul raske, aidata wõid aimult ise — su ainus rohi: kärwa, sure, koole!!

Kangru Epp.

Palwewend: „Armsad õed ja wennad! Et inimene ahwist wälja arenend on, see on patuste ilmalaste lori. Ma wõin teile kindlasti kinnitada, et see nii ei ole!“

Liikuvad laekad ehk wabariigi waraaidad.

Olen igatepidi korralik ja aus wabariigi kodanik; elan rõõmiks riigi ja linnaisadele, ning rõõmiks ja uhkuseks oma naise ja lastele.

Riigi ega linna vastu patustanud pole ma sõnas ega teos. Patt oleks weel tähendamata jätta, et ma ka suur karasklane, suurem ja geniaalsem kui Willem Ernits olen; kuid kõige selle juures olen tagasihoidlikum kui heasüdamline ja elukutseline Riigikogu pahema tiiva praost ja prohwet Piiskar, sest tean ju et pikad kõned ja suured sõnad harilikult vähemõttelised ja on kui kõwa koorega tühjad pähkled ehk õigem öeldud, kui puhtusest tühjad riigi waranduste aidad — ja sellest muidugi mõistetaw — minu warikimine.

Ainus patt, mis tänini minu hinge piinand on see, et ma oma tulude ja kulude arweid pole linnaga ära õiendanud, kuid mõnu põhjusemõte on: „Olla praktilik igas suhtes“. Ja olen selle sügaw filosoofilise mõtte omand, praktilistest nähtustest milles küllalt kogenenud meie targemad ja kõrgemad riigininad ise eeskujuks olles.

Lasen maksta waid rumalaid, niisugusi kes filosoofiliselt mõtelda ei oska, ja nende weeringutest kogub ju isegi linna laekasse küllalt niipalju et sinna enam ei mahugi ja viimaks isegi üle hakkab ajama, mis kindlalt põhjendud; sest kui laekad ja rahakastid kurguni krõbisewat täis, kuhu teda siis enam mahutada.

Siin on meie targad riigijuhid, oma diplomaatiliselt teraw-tarkade nuppudega ise abiks astunud ja terve leegijon aušaid ametnikkida palganud laekateks, need on, nõndanimetud: „Liikuvad lae-

Näe, seitsaadik kui Juss riigiteenistuses hästi opereerib, ei tunne ta mind enam. On ära unustanud kuidas ühes hobuseid warastasime.

kad", mis iseeneseliki mõista väga praktilised on; kuna raudlaekad jonnakad, oma siikonda rohkem vastu ei võta, kui sinna pannakse ja selle juures tülikate ja hinnaliste tabalukkudega varustatud on, mis riigilt suuremaid väljaminekuid nõuab kui ametnikkude palgad on, siis on „liikuvad laekad“ selle vastu väga otstarbekohased, esiteks on nad rahul „kuivaleiwa“ rahaga (kantselei keeles „kuupalk“) ja teiseks, väga alandlikud, sõnakuulelikud ja ei mitte sugugi jonnakad, pealegi on nende mahutus põhjatu; ajajooksul on nad niivõrd arenend, et võtavad ja kindlasse kohta toimetavad „kõik mis riigiasutustes ripakile, (ja ripakile on seal küll väga palju) ent lihapaksiks leiavad sedagi, mis nende ametiasutuste kojameeste poolkogemata kindlasse kohta paigutatud — „jest nad saavad ju nende pikkkade sõrmede ja põhjatunnete taskute siikonnas veel palju kindlamalt hoitud!

Ehk mind küll ametlikult ei „Riigi Teatajas“ ega ka harilikus ajalehes — eelwaks laekaks tembeldud pole, võtisin siiski julguse ise selle laeka kohusi täita ja kogun kõik riigile ja linnale määratud weeringid iseenesele — sest nii on kindlam!

Nüüd usun, et minu wõlg riigile ja linnale ikkagi tasutud on, kes selle juures kahtleb — tulgu ja waadaku ise.

Ainus wiga on elawate laekate juures see, et nad warsti haigeks jääwad ja nimelt „sõratõbesse“ (wiina keeles: warguse haigus) ja halwemal juhusel tiisikusse, mis väga külgehakkaw ja mille tundemärgid juba riigi kopsude küljes awalikuks tulnud.

Meil on ka wist olemas, nõndanimetud „Riigi kontroll“, kuid et wiimasel Tartu ülikooli arsti-teaduse osakonna poolt wastawat diploomi pole, ei anna riik talle „täielist“ praktiseerimise õigust.

Teiseks püsib meie riigiisade tehniline mõistus alles lapperingades, mille põhjuseks tarvilise inventaariga ja väljamaa eeskujul sisse seatud laboratooriumid puuduvad, mis omakord võimalusi ei anna: Rasketekujuliselt ilmuva haiguse arstimiseks.

Kuid kõigist neist takistustest on püütud väga praktilise, nõndanimetud „diplomaatilise“ meetodiga üle saada, on tehtud sisemine korraldus, õigem „korralagedus“, mille abil haigetest ja haiguse batsillustest, väikse waevaga lahti võib saada.

Toimingute protseduur oleks järgmine:

Diploomita, welskeri õigusega arst „Riigikontroll“ jõuab selgusele, et näituseks, elaw laekas „Küttekomitee“ firmast; samajugune laekas „Raudtee a sjanduse“ ehk „Ühistöö“ firmast jne. kroonilist kergemat, või raskemat „taskutiisikust“ põeb, mis riigi kopsudele ähwardawaks ja kardetawaks võib saada ja palub wastawat korraldust, et põdeja haiguse selgestegemiseks laboratooriumi (emakeeles: „pokri“) saaks asetud.

Õeldud, tehtud!

Nüüd tunakse päewawalgele nõndanimetatud, tündikalad ja wõrgud (emakeeles: julepea ja paber.)

(Need kaks mainitud juhet on waid aimsamad keemilised ollused, millede abil haigusese seaduslik käik antakse, seda tõendawad pea kõik pealinna, kui ka prowintsi trubaduurid — ajalehed.)

Walmistakse tarwilikud preparaadid ja tööalga!

Kui selgeks tehtud, kas haigus algastmel, või on ta juba kardetawa kuju omand; (töökiirus oleneb jällegi terwete juhetest haigetega) lahutakse sükud lammastest.)*

Wäiksed haiged — sükud jäetakse oma maa arstide rawitsema, kuna aga suured väljamaale, eestkätt Nõukogude wabariiki saadetakse (laewade firmast, elaw laekas Bleimann) kus „warguse haiguse“ põdejatele sellekohased wabariikumise sanatooriumid sisse seatud, ja kindel on, et sinna saadetud laekad oma ninasi haiglase riigi pinnale kõrwetama ei tule.

Seda teab ka heahingeline wälisministeerium, keda ustawate allikate kaudu saadud teadete põhjal, mainitud sanatooriumi juhatuse auliikmeks walitud. Olles üleoiew jalust rabawast rõõmust, walmistab wälisministeeriumi kingsepatöö osakond nüüd wiiskusi**) ja kuuldawasti afutakse seal eeskujulik haigete saapawabrik (materjaal ja masinad on juba kohale jõudmas) ja jaotab need haigetele, ühes isaliku õnnistusega.

Nii on waid minejatel aluspõhjajad kindlamad, ei kardad wett ega kuiva, ei tulist ega märga! Ent riik waatab sügawa rõõmu ja kaastundega, kuidas nende truud haiged sanatooriumitesse sõidawad.

*) Sükud, lammad: on haiguse nimetused. Sükud — kerge kuju, lammad — raske kuju.

**) Wiisud — wiisad.

Jääwad ju weel kergelt põdejad ja nendega on riigil ifegi suured kulud ja väljaminekud.

Kuid ka siingi on „praktika“ abiks. Mikspärast peab riik teenijate ja rawitsejate bataljoonisi pidama? Neile waja kõigile rahalist taju ja see on riigile kulukas. Teiseks toida ja rawitse põdejaid — jällegi väljaminekud!

Lastakse haiged lihtsalt wabaks, antakse toidunorm ligi — ja „arsti enast ise armas hing!“

Kuid tule ja näita warsti oma terwislist seisukorda.

Ja nad arstiwad. Kuid näitama enast ei lähe.

Teawad ju ifegi — et „aeg maksab raha“ ja ka rawitsejate „aeg on raha“ — sellepärast hoiawad endid kui aujad ja eeskujulikud „elawad laekad“ kunagi ja kaowad piisihiljukeksi „udude tahja“ — waikfelt, alandlikult, noppides ja pildudes oma fargi küljest enne kõik „haiguse batsillused“ haljale riigi nurmele, ja „diploomita“ arst kõrjab ja asetab kinnipüütud batsillused, kes ilma peremeheta ringi jooksewad ja riigile jällegi kahjulikuks saada wõiwad — walitsuse aitadesse; kust nad oma ringkäiku muidugi uuesti algawad.

—o—

Teooria ja praktika.

X. (endine minister): Mina, kui teoreetik, ei või seda mitte olla, sest teooria õpetab mind hirmfasti waletama ja ifeennast petma, mille all ma palju kannatanud olen.

Aga, kui praktiker, olen ma tubli, mida sellega wõin tõendada, et ma praegu üks suuremaid pangaherradest olen.

Divat praktika!

Nip-Näp.

Jutuajamisel meie ajakirjanikkude ja kunstnikkudega selgus, et nemand omist wanuist „traditsioonest“ ei lahku, samuti ka „stiili“ ei uuenda. Ainuke asi, mida nad aja kõrgusel tahawad ja lubawad hoida (kahjuks jõuawad ette) ning igapäew ife „stiilis“ muutawad, see on nende „produktisioone“ hind.

Saage aru nüüd —

Kellel on siis süüd?

Nip-Näp.

Lõpujäreldus.

„Tädi, mis asi see on õieti, see telefon?“
„See on niisugune riistapuu, kui talle siin midagi teatud, siis kõhe selle peale teatatakse sellest igalpool.“

„Siis oled sina telefoni preili, kas pole tõsi?“

„Mikspärast?“

„Kas tead, isa ütles eila emale: ära aga tädile midagi sellest räägi, muidu teab kõhe sellest terve linn.“

—rifus.

—o—

Sopakoopa Kaarli sünnipäew.

Kes ei tea restoraani „Sopa Koobas“ ja kes ei tunne tema peremeest „Sopa Koopa“ Kaarelt?

Iga „tipšuwõtja“ kodanik, iga „tipšuwõtja“ kodaniku naine, kes seitse korda nädalas oma meest „Sopa Koopas“ otsimas käib, iga „tipšuwõtja“ kodaniku poeg, tütar, kes isa kojutulles „Sopa Koopa“ kaafatoodud meeleolu ohwriks ühes enaga langewad, iga „tipšuwõtja“ kaaselanik majas, kes sarnaste koduste „järelmängude“ pealtkuulajaks ja nägijaks saab.

Nii noh, kas näete, „Sopa Koopa“ Kaarel on üldiselt tuntud mees.

Ja selsamal Kaarlit oli täna sünnipäew.

Kaarel oli sünnipäewa puhul oma auks „Sopa Koopa“ terweks päewaks sulund ja kõik teenijad terwes koosseisus koduste toimetuste jaoks mobiliseerind. Terwes majas walitses hirmus kiirus. Kõrgis paukusid lihamatertamise masinad, särisesid pannid ning kobrutajid potid. Raswahaisu ja suitsu sees askeldasid kuumusest punetawate nägudega „saaritajad — waaritajad“. Tubades siblisid teised „asjurid“ laua ümber, mis üle kahe toa ulatas. Majaemanda hääl oli siin ja seal romandeerimas.

Kell hakkas kolm saama. Iga silmapilk oli pidulisi oodata. Pealegi oli Kaarel wäljamannes käjutand. „Et te mul kuradid! Kui te mul kuradid! Kõik peab kella kolmeks „mestis“ olema.“ Ja Kaarelt kardeti kui dünamiiti. Sellepärast nobesitati iseäranis.

Oli kutsutuid üle wiiekümne külalise: kõik „koobaste“ omanikud — nagu „Karukoopa“, „Keskkoopa“, „Lõwikoopa“, „Põhja Koopa“ jne. — oma naiste ehk kallikestega, kummekond tähtsamaid igapäewaseid koopaskäijaid, politseijaoskonna ülem oma abiga, üks raiooni ülem ja mina, kui „Meie Matsi“ esitaja, et suur sündmus mitte „waka alla“ ei jääks. Mina sain palwe juba wara hommikul kohale ilmuda, et kõik, mis iseäralikku sünnib, kohe paberile kinnitada. Nii ka tegin, kuid sündmustik kuni wõõraste tulekuni oli kešine. Sädistasime peretütrega, kuid ka selle üle pole midagi iseäralikku öelda.

Kell löi kolm. Kõige esimene astus sisse — kella löökide all — priistaw oma abiga. Misjugune täpisepealsus politsei tegewuses! Olin otse üllatud ja kinnitasin selle nähtuse wiibimata paberile. Aegamööda weeresid ka teised pidulised automobillides ja kalesšides ette. Pool neljaks olid kõik koos.

Ainult üks oli ilmumata — sünnilaps.

Wiideti aega jutustades ja katsuti lõbusad olla. Kuid sünnilapse puudumine awaldas koosolijate peale mõju. Mõned maadamid panid wahetewahel pead kokku ja sojistasid midagi. Ka pereemanda näol lehwis juba kerge murepilw. Meeste seas oli arwamine: küll ta tuleb, jai kellegiga kokku ja „peewad suus“ weidi.

Kõigiti katsus meeleolu alal hoida jutukas „Keskkoopa“ omanik Piibutrall. Ta rääkis sõjawäest jaloomusrongidest imeasju. Wahe peal kandis ühe pikema luuletuse — nii paarikümne salmilise — omast praegusest tegewusest ette. Wiimane salm rääkis sellest, et tema koopas sinep eraldi maksu alla käib.

Jutt läks „Jakuskade“ peale ja keegi maadam tuletas meele pildipiiblist walaskala ning Joonase lugu, imestades kuidas see kala küll nii suure „Jakuskaga“ hakkama jai.

„Aga wälja tuli siiski,“ tähendas teine maadam.

Nüüd jutustas priistaw oma loo. Tema olla priistawi ekhamiiks automobiili kogu ratastega — ühe sõnaga, nii nagu auto on — „Jakuskana“ alla neeland. Ja ei midagi, mitte midagi! Tema lugu minewat walaskala loost ainult niipalju lahku: walaskala oksendas Joonase oma seelt ise wälja, kuna tema neelatud automobiil ühe juudi kõhust wälja „opereeriti“. Ja mis kõige imelikum automobiil leiti juudi kõhust ftitronikoorte sisse mässtitust ning, kui koored auto ümbert maha raputati oli auto ftitronihapu sees teise wärwiliseks muutund. Ja üks paar autosse jäänd Wene kindrali pagunid oli kadunud. Kuid wärw ikkagi — wat see on juba imeasi! Neelates oli auto juutuks teist wärwi. Priistaw ju teab! Ise neelas.

„Jajaa, waadake siis,“ lõpetas priistaw, „walaskala on minu kõrwal ikka poislike. Mina ei ole kogu aeg mingisuguseid pööritusi tundnud. Ühe sõnaga — mul ei ole häda midagi, ega kardagi midagi.“

„Maata aga waata! Kuule aga kuule!“ imestajid kõik.

Ainult Piibutrall pigistas silma ksis ja naeris kawalalt.

Aga jumal teab, mis ta naeris. Nii ei saand ma naeru põhjust protokolleerida.

Äkki lõi kas läbi tubade wali küljatus. Jooksti igasste külge küljatajat otsima.

„Siin, siin!“ hüüdis raiooni ülem. Ja kõik kogusid tema ümber.

Raiooni ülem uppis kõogi ja söögitoa wahelise ukse läwelt minestand perepreili üles. Kawa uuriti minestuse põhjust. Wiimati leiti preili kingatalla alt laialksastatud kollett, mida tõmbininaga koer sealt „ülewõtta“ püüdis.

... Kui pidulised jälle saali olid kogunud ja maadamid wiimaseid pisaraid põskede mägedelt pühkisid, jooksis kojamehe nelja-aastane poeg sisse:

„Tu... tulge... wa... waadake... pele... peleällä on sulnd!“

„Mis? kus? kes? kuidas?“ tõusis uus üldine segadus. Löödi käsi kokku küll õhus, küll trummis kõhtudel.

Wiimati jooksis priistaw uksest wälja ja kõik teised tema järele.

Uulitsal awanes kõikide silmele kohutaw pilt. Paraad ukse ees seisis tööwoorimees, wankril puujärk ja puusjargis... Maadamid pigistasid silmad

kinni ehk katkid koguni kättega. Puufärgis oli sünnilaps — „Sopa Koopa“ Kaarel. Puufärgi kaan oli kõrwale liikutud. Kaarel lamas (nagu tütar ennist kõõgi ja söögitoa wahel „en struli“) oimu liigutamata. Ohus keerles pereemanda ja preili hüsteeriline hulumine. Piibutrall trööstis pereemandat luulekeeles ja pristawi abi perepreilet, tuues seadusest näitusi ning nimetades paragrahwide numbreid, milledes pärandusest jutt.

Segaduse ajal olid neli meest mõnesuguste kompsudega kaendla all, kõikide nägemata ukse wahelt sisse hiilind. Korraga kostis seest pasunate mõirgamine wiisil: „Oh, ja pois, jeda ja ei tea.“

Sel filmapiigul tõstis Kaarel pea ja ütles:

„No kuradi pihta, kaua te mind siin oodata lasete.“

(Järgneb.)

Päewasündmuste järelkajad.

Järethüüd kiinodete nende haleda sissekukkumise puhul.

Tallinna linnawolikogu koosolekul, 24. augustil, tuli muu seas arutamise alla: „Kiinode streigi“ küsimus. Hääletamisel liikutakse nende palwe „lobustusemaksust wabastamise asjus tagasi!“

(Ajalehe sõnum.)

Oh jaa! Wiimane ja saatuslik tund on lõõnud. Meie wesiwaeste kiinopidajate filmapijarad, ahas-tused jala trampimised ja hammaste kiristamised on kõrgemate instansside poolt tähelepanematast tagasi liikutud. Tänamata seltskond pole mõistnud nende herrade heatahtlilisi kultuurilisi piüideid wäärilisel hinnata ja nüüd ahwardab riiki ja seltskonda kiinode wäljasurewus, mille tagajärjeks meie maal: hotentotidele omane harimatus, ajast ja arust mahajäämine, nii majanduslikes kui ka poliitilises suhetes ootab.

Majanduslise lt mõjub mainit asi wäga halwasti endiste „kiinosõprade“ peale, sundides neid kiinolawale pühendud kopikaid taskupõhjas alal hoidma, kus nad koltumise ja räbalaks muutumise eest küllalt kaitsetud pole, halwemal juhusel aga terwifese wäga kahjuliku olluse kangema „karutliwec“ joomisele meelitawad.

Poliitilisel mõjub see kurnawalt meie sõjalise jõu peale, sest et meie noorsugu loomulikult arenemise teest eemale saab tõrjutud, ei leidu ju enam paremaid ja otstarbekohasemaid teid, kui olid jeda kiinod; nende pedagoogiliste wõtete — wiltide waral, mis olid täis wägewaid ja pörutawaid kriukaid ja ebaharilisel wäljaarenenud sõjalisi wõtteid, nii näituseks, püsside laskmine, luuramiskäigud, sissemurdmised, kõriõikamised ja nõnda edasi; sai meie nooresoole võimalikuks kunstliste

abinõudeta, sõjakoolideta, omaseks sõjakas ja Kalewipojalik waim ja ilma fundimata asusid nii mõnedki neist kohe praktilistele harjutustele ja — neist oleks kiinode abil kord geniaalsed sõjakangelased ja kõriõikajad wälja kaswand, kui olid jeda Napoleon Punaparte (sõjakangelane) ja Koppelmann, Praks (kõriõikajad.)

Ka rahwaarwu kaswamises — sigiwuses, olid kiinodel suured teenused, juba maast madalast tutwunes meie noorsugu erootiliste wõtete, mida ka juba praktiseeritud (Birkmann, Mikker, Aunapuu elukutselised wägistajad). Muud wähemad teenused, nagu: „kontide kõwerdamine“, kaelaluu murdmine, peksmine, riide kõwaduse proowimine ja musklike karastamine — see kõik on linnafjade poolt tähelepanemata jäetud, (kuid võimalik, et herrad Grand Marinad, Kasinod, Modernid, Bio-Diod jne.; kui tagasihoidlik element, omi teenused ise ei paljastanud, mille tõttu see ka wolikogul kahe süma wahel jäi, pealegi oli nende wannutatud kaitsjaks wolikogus ja hüüdjaks hääleks, häbelik ja äärmiselt wooruslik — tagasihoidlik neitsi, mille tõttu ka wäikmine mõistetakse.)

Sarnast ülekohut mitte wäljakannatades, otustasid kiinode omanikud wäljakuulutada: „igawese wiha“ Eestile, eriti pealinnale, tänamatuselt kurguni täis olles.

Et nad, aga, nagu juba eelpool tähendud, wäga heatahtlikud inimesed on, ja nende hulgas suur protsent nupukaid itiski*) aset, siis leidsid nad omale teise tee, kuis inimkonnale head teha.

Kinobalagan Kasino omaniku eestwõttel,**) loowad kiinode omanikud: „Wenema a näljahädaliste a witamise seltsi“.

Eestkätt pööravad palwega muidugi linnawalitjuse poole, kus nad lube nõutawad filmilisi üleswõtteid Tallinna ja teiste Eesti linnade toiduturgudest teha.

Kui filmid, nõndanimetud: „hüda toitusfilmid“ walms, sõidetakse Nõukogude Wenemaale, kus sealsele näljas rahwale toiduwaineid kiinoekraanilt näidatakse, mis muidugi suuremat rahwamassi, filmade, s. o. nägemise „preparaatide“ kaudu toidab ja kiinode omanikkudele muidugi üleilmilise kuulsuse loob.

On küll wäga kahju, et meie kultuurilisem pedagoog lahkuma on sunnitud, kuid palgad on wiletjad, kui harilikulgi rahwawalgustajal, ja jääme lootma, et meie rahwa kui ka Juuda foot wõrsunud kiinode pojad, meid wäljamaal mitte häbise ei jäta, waid seal hiilgawaid loorberisi õikawad! Onnkaasa! Palju elu ja pikka iga soowides jääme jumalaga igaweseks.

* Itski — juut.

** Kasino omanik on teine Edison, kes omale wastawad aparaadid muretsees, mille abil tembeldamata piletili wälja anti ja sellega walitsewaid määrusi austati.

DIPLOMAAT.

Oho! Politsei otsib mind taga. Nüüd peab välis-ministeeriumi pugema.

Tubakatehase „Lafermi“ kurikunlus lõpp.

Kadrioru meri rand tunnis-
tud suvituse piirkonnaks, kus
tööstuslike ettevõtteid ei tohi
avada.

(Ajalehe sõnum.)

Hoop hooi peale! Nähtavasti ei saa meie lin-
naised aru tähtsusest, mida tubakavabriku
avamine Kadriorule tooks.

Esiteks on paik, kus vabrikut asutada taheti
linnast väljas, sellega ka eemaldud rahvarikastest
kooskõima kohtadest, kuna aga linnasüdames, kus
tolmu ja kõntsa, kui ka igasugusi kihwtiseid aurusi

liikvel juba küllalt palju, mõttetu oleks veel uut
pisselukate teha juure luua.

Teiseks jätkub vabas looduses, pealegi meri-
rannal veel õhku küllalt kõikidele nautimiseks, nii
ei suudaks teha seal õhku täielikult rikkuda, uut
woolab ju merelt juure.

Kuid kui siin siiski kõrvaldamata väärnähtusi
ette tuleks, oleks väga soovitatav, et tubakatehas
kas Naisaarele või koguni Baikali taha saadetaks
(arvatavasti astub „Laferm“ selleks ise juba tar-
vilikud sammud, et teda sinna üle evakueeritakse,
nii saaks ka „Päevaleht“, kes selles võitluse
tormis oma paremad purjed purustas, oma äarmi-
selt pingul olevaid närviisi kosutada ja purjusid lap-

pida. On ta ju muidugi aastate poolest kaunis hall ja põeb: „Wanaduse nõtru si“, mille tõttu tema vähemad ja nooremad wennad tema wäike enna stunustuse armulikult andeks annavad.

„Tallinna Teataja“, kes „Päewalehega“ selle tormi wennalikult läbi elas, sai hiigla põrutuse ja pidi ajutiseks terwist kosutama, õigem ametipuhkusele minema, kuid tema suurest tähtsusest ja tarkusest üleolew äriline feltskond, jootis talle rabarbari ja kastoor õli, mis „T. Teataja“ siiskonna haiguse batsillustest puhtaks — ja mehe jällegi nooreks tegi.

Kurjad keeled teawad aga rääkida, et „Tallinna Teataja „Professor Steinachi — Kunstliku noorendamise ja sugudemuutmise õpetuse järele talitanud; ja uuest sündinud, kuid niisugust paha nalja ei maksa uskuda!

Sakt on ainult see, et „Laferm“ kuklatagust sügab; „Päewaleht“ — kuukuldselt pealaest halli juuksekarwasi wälja kisub ja „Tallinna Teataja“ jälle hepsu lööb, kui aastane utetall!

Linnaisad ja turupoed.

Uue turu poodide mahalõhkumine jälle edasi lükatud.

(Ajalehe sõnum.)

Kuiwõrd kõrgele on tõusnud meie linnaisade „iludusmaits“ (igatahes rikutud maitselt ei wõi siin juttugi olla), näitab jälle kord astunud samm.

Auwäärilised turuputkad peawad seisma jääma, on nad ju muu seas, meie linnale sissetulekuallikateks. Teiseks kaotaks Tallinn oma „Tallinna likkuse“ sammu pealt, kui need iluloomad kõrwaldakse ja mis tuletaks siis wäljamaalastele weel meele, et Soome lahe lõunakaldal asub üks linn, nimega Tallinn, kus muu seas rahwast kõrgele hinnatud „antiik, jää ajast pärit“ hooned (mitte aga tulihooned, nendest teinekord) asuwad, kui lilled keski hiigla kiwimürakaid teatraid ja panga maju omawoetlewa wälimusega, mahajäetud rahwa oja oma armuliste tiibade alla wõtawad, neid juureks kaswatawad ja tugewaks teewad „krõbisewa“ poolest.

Need ongi waid ainsad asjad, mis wäljamaalastele Tallinnat meele tuletawad, kuidas wõiksimegi neid häwitada!!!

Nagu ustawateist allikatest kuulda, on linnaisade südames ühine waga soov, mainit „putkasi“ mõnele wäljamaa wanawara korjajale „antiik asjade pähe“ kaela määrida, ja sellepärast nad sinna jäetudki, et see igale möödaminejale kohe silma puutuks.

See on iseenesest waga ilus ja peenike idee, kuid üks asjaolu on äraunustud ja nimelt see, et tuul ja wihm mainitud putkad lõppude lõpuks koost ära lahutawad ja siis ei taha neid keegi.

Et sellest pahelt eemale hoida, oleks waga

praktiline, kui putkad „harimata“ rahwajalust Kadrioru lossi ehk selle naabrusesse üle saada wõidud ja tule-, wee- ja tuulekindla kiwikatuse alla asetud — kus neid iga märja ja kaladõldega wooderdud käsi ei rikuks ja nende ilu looduse wärwirikkusega ühte sulades, meie kunstiharrastajale kosutawaks nautimise objektiks oleks.

Loodame neist näpunäidetest sedakorda küll
—ti—to—

—o—

Üleskutse naistele!

(Meeste kriisi puhul.)

Euroopa riikides on statistiliselt kogutud andmete põhjal naisterahwaste arw 15.000.000 wõrra meesterahwaste arwust suurem.

(Ajalehe sõnum).

Nagu ustawateist allikatest ammutud teated pajatawad, kawatseda: „Naisõiguslased“, „Naisühingud“, Opetud ja õpetamata naiseltsid“, ülemaloodud sõnume põhjal taewataadi juures ühise märjukirjaga esineda, mida jarnase lubamata „frechi“ ümberkäimisega Tewa tütardest nõutakse ja niisugusel korral, kui taewataadi wastus neid ei rahulda (rahuldada on naiti palju raskem kui kõiki teshi hingelisi maakeral), ja wõib olla, et taewataat neid wastusega sugugi ei austa, siis kuulutada need ülemalmainitud naised „streigi“ wälja, eeskujuks wõttes kiinosti, millel muidugi palju halwemad tagajärjed kui igal streigil teiselt alalt, ja mis ka meeskonna peale oma mõju awaldamata ei jäta.

Isëaranis ärewad on „wanapoolsed noorheitlid“.

Et ilmatera kokkulangemise eest hoida, esineb „Meie Matsi“ naispoliitika osakonna juhataja naissoole järgmise waga tähtsa näpunäitega*):

Meil on nimelt Tartus üks selts kaheljalgsed, need on n. n. Trineeritud Tartu Naisüliõpilaskond, kes aja jooksul „meeskodanikkudele“ mitmes tähtsamas suhtes jarnastund ja wastawad seltsidgi ellu kutsunud, nii näituseks: „Tubalkasõojate“ selts, „pudelikaelte“ ja „elutilgarüüpaate“ seltsid, (need kaks wiimast on üksteisele waga jarnased ja töötawad ühiste põhimõtete, kuna wahel ainult selles seisab, et esimene temperamentiliselt tsipake ägedam), siis on weel olemas „sõjawäeline selts“, selle seltsi liidred harjutawad end tormijooksmises igas suhtes, kühwolite, harjade ja roopide käsitamises isëaralistel pidulikkudel juhtumistel, näituseks: Wiinapudelite paraadidel.

*) Näpunäide on lõunamaa ööde uurija „Kuupaiste“ poolt ülesleitud ja sellepärast waga ustaw, isëaranis tähtis ja kättesaadaw Eesti õrnema soole.
Toimetus.

Mõned nende ülemalmainit jeltside liidritest on juba niivõrd „mehestund“, et oma, õigem naissoole „filmi“ teevad.

Ei ole kahtlust, et lähemas tulevikus juba ülikooli juures uus: „M a i s j o o m e h e s t u m i s e“ fakulteet avatakse, ja sellega „meeste kriis“ kõige-kiiremas korras kõrvaldatakse.

Sellepärast oleks väga soovitatav, et naised „streigi“ mõttest loobuks ja mõni aeg kannatlikult ootaks, sest tarvilikud sammud teie nime päästmiseks on astutud!

„Meie Matsi“ naispoliitika
osakonna juhataja.

—ti—to.—

—o—

Mu unistuste suine magus lend . . .

(Read wabariiklase albumist.)

Mu unistuste suine magus lend,
kui porikärbes moosipurgil tiirleb,
pea päiksekiirtes supleb, wihkleb end,
pea iluduste punapõskil piirleb.

Mu unistuste suine magus lend,
fantaasia, kus pole ainust nulli.
Wast Jumal teab, kuis olen igatsend
mä näha Eesti wapil kroonukulli. . .

Jah, igakord, kui ostan juhkrujäätiist,
mul meeles mölgub „põhjaläind armee“.
Wõi arwate, et laulan ma wast wäetist —
kuldpagunid weel uksele, kus — „café“ . . .

Ideeks ep ole mul Napoleon,
ei soowi saada Dewetiks, ei Bulleriks,
mul ainus wäike ihke hinges on:
saaks olla kordki Eesti kulleriks.

O, unistuste suine magus lend . . .
Waat', kuidas teinud mõnedki karjääri!
Saand wemmaks see, kes polegi wast wend —
eks käsi-kätt ju wastastikkü määri.

Läind fassi koguni mu laulmiit:
saab tiiwustust nii õhtralt mu fantaasia.
Te waadake, kuis lendawad meil miljonid —
siin Eesti on — siin polegi ju Aasia!

Mis maksab meie välisesitus?
Suur Jumal teab — meil pole arwepidu.
See rumal opositsiooni käsitus
ja iga jonnid autu alg ja idu.

Eks lugend te riigi uut „büdsbetti“,
mis tulekindlam kõigist arwudest,
ei piirituses ligu, wiinas wetti —
jah, looma tunda ju ta karwadest.

Kes tüdind elust, kahju kel ka kulkrust,
ja ihkab näha tõelist, juurt „lamenti“,
see ärgu kandku pöues kauem nukrust,
waid mingi waatama me parlamenti,

mis täis on imesid kesk eluproosat —
ei süüdi ole siin mu mokawärk —
kes oleks uskumid farnast metamarfoosat —
saand moonakate kaitsjaks Stakelbärk.

Pealinn meil lõonud mõnegi rekordi.
Käin mööda linna, otsin ulualust.

Ei ole ühtgi ärdameelset lordi,
kes hooliks minu saapaist, warbawalust.

Nii lausub mulle suine magus lend,
et peatust paadi all saan wiist ikka,
ehk rahwa arw küll linnas kahanend,
kui uskuda, mis kõneleb statistika.

Stockholmiga meil sisesesatud juba
on õhuühendus, kuid wend, oh usu,
ei sinna jõita kukkur mind küll luba,
ent mõtlen saata siiski — õhumusu. . .

Nii läheneme me Euroopale —
ei keegi jaksu pidada me edu.
Meid saatus ise seand teeroopale
ja muudgu sülgä pihku — wõtab wedu.

Ma õnnes maha istusin tee juure
ning waatlesin — see hingel' andis tuge —
kuis maha sadas igaltpoolt „de jure“,
kui kartulid, wittsaapaid wõi pusbuge.

Nii unistuste suine magus lend
kui porikärbes moosipurgil tiirleb,
pea päiksekiirtes supleb, wihkleb end,
pea iluduste punapõskil piirleb.

K. Odanik.

—o—

Wäljamaa naljad.

Karakter.

Jsa: „Karl, see ei kõlba põrmugi, et sa en-
nast oma kaasõpilaste poolt lased koerustele awa-
teleda. Sa pead omale rohkem iseloomu wõtma
ja mitte alati kõige peale, mis sulle ette õel-
dakse, „ja“ ütlemä. Nõnda, ja nüüd wõta istet ja
tee oma ülesanne.“

Karl: „Ei!“

—rifus.

*

Uus gouvernante.

Em a: „Leeni, ole ilusti sõnakuulelik ja anna
preili Annale enne kui sa sängi lähed üks musu!“

Leeni: „Nii! Et ta mulle ka kõrwalopsu an-
nab, nagu ükskord isale.“

—rifus.

*

Sõjahoolist.

— „On sõdur langenud, siis peab ta mõt-
lema, et ta auwäljal kangelasurma on surnud.“

—rifus.

—o—

EESTI SISSE- JA WÄLJAWEDU.

Järgmine „Meie Matsi“ näituse-nummer 25 ilmub laupäewal 10. septembril.

Ilmub k.-ü. „Meie Matsi“ kirjastusel. Wast. toim. O. Triik. A. Kümmel'i (end. G. Kalla) trükk, Tall.